

Statens vegvesen

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Ellen Strandenæs - 22073317

Vår referanse:
2004/061462-005

Deres referanse:

Vår dato:
12.02.2009

Høring om gjennomføring av Inspire-direktivet

Statens vegvesen er en stor bruker av geodata for å gjennomføre sine oppgaver. Staten har derfor satset på deltakelse i geodatastandardisering, nasjonalt bl.a. i SOSI arbeidet og internasjonalt gjennom ISO/TC211, CEN og Inspire. Formålet er både å bidra nasjonalt med kompetanse, men også å sikre gjennomslag for egne behov. Geovekst og Norge Digitalt er arenaer hvor etaten er en stor aktør. Implementasjonen av Inspire direktivet vil ha direkte betydning for Statens vegvesen. Staten har derfor søkt å gjøre en grundig gjennomgang av høringsdokumentet.

Det er en oppfatning at forslaget til lov om en infrastruktur for geografisk informasjon (geodataloven) søker å løse flere behov – implementere Inspire-direktivet (1.), gi Statens kartverk styringsmyndighet (2.), lovfeste en nasjonal geografisk infrastruktur gjennom deltakelsen i Norge Digitalt (3.), og behovet for å gå lengre enn direktivet krever ved å gi rom for å utvide deltakelsen i Norge Digitalt både gjennom en økning i medlemmer (4a.) og mulighet for utøking av data som faller inn under Norge Digitalt samarbeidet (4b.).

1. Implementering av Inspire-direktivet

Statens vegvesen deltar i EU samarbeid som baserer sin innrapportering på Inspire, og er positive til innføringen av direktivet. Inspire-direktivet har som formål å etablere en geografisk infrastruktur for å samle inn og overvåke miljøet. Ved gjennomgang av listen over datasett i vedleggene, er det tydelig at man opererer med en vid definisjon av miljødata. Datasett spesifikasjonene er svært omfattende, og er ennå ikke endelig vedtatt. Inspire-direktivet legger imidlertid opp til at den enkelte virksomhet skal levere eksisterende data, og ikke etablere nye data for å oppfylle direktivet. Statens vegvesen er av den oppfatning at Inspire-direktivet bør innføres uten utvidelser.

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
0667 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

2. Statens kartverks styringsmyndighet

Statens vegvesen synes det er meget positivt at man ønsker å ivareta geodata fagområdet gjennom en egen lov og tror at dette kan bidra til en heving av fagområdets status. Det er viktig å sikre den nasjonale geodatakompetansen som Kartverket representerer, ikke minst for fremtiden.

Statens kartverk har flere roller i tilknytning til Norge Digitalt-samarbeidet i dag. Rollene er statlig fagmyndighet, sekretariat/administrasjon for ND, samt dominerende dataeier i samarbeidet. Gjennom lovforslaget vil rollen som styringsorgan/myndighet bli mer fremtredende. Statens vegvesen mener at Statens kartverks rolle som styringsmyndighet ikke er godt nok beskrevet i dokumentet, og det er derfor behov for en bedre utdyping av dette før vi kan ta stilling til konsekvenser av å etablere en styringsmyndighet.

Høringsnotatet avklarer ikke entydig hvorvidt Geovekstsamarbeidet og dataene som etableres i dette samarbeidet vil bli innlemmet i Statens kartverks styringsmyndighet. Det har på høringsmøter versert ulike oppfatninger om dette, og Statens vegvesen anser det av avgjørende betydning at dette avklares før vi kan ta stilling til det fremlagte lovforslaget.

3. Etablere en Nasjonal geografisk infrastruktur

Nasjonalt har vi i Norge Digitalt etablert en velfungerende geografisk infrastruktur som forvalter og leverer data utover målsettingen for direktivet. Norge Digitalt fungerer godt som et frivillig samarbeid. Et tvungent samarbeid berører to forhold spesielt. Det ene gjelder samarbeidsrelasjoner, det andre gjelder teknologisk frihet. Statens vegvesen kan ikke se at en lovfesting av deltakelse for å sikre gjennomføringen av Inspire-direktivet kan garantere bedre samarbeid med parter som i dag ikke ønsker å delta. Ved å lovpålegge deltagelse i den nasjonale geografiske infrastrukturen kan derimot en utilsiktet bivirkning være at man sementerer historiske samarbeidsformer basert på et gitt teknologisk utviklingstrinn.

Det blir viktig å legge opp til gode endringsprosesser som gjør det mulig å utnytte nye samarbeidsformer og data fra andre kilder. Særlig blir det viktig å også gi god plass til utvikling av verdiøkende tjenester for parter som i dag ikke er deltagere i samarbeidet. Dagens parter i Norge Digitalt deltar i andre formelle og uformelle geodata samarbeid som bidrar til kompetanseheving og spredning av kunnskap om geodataområdet i samfunnet. Det er viktig at rammene rundt en nasjonal geografisk infrastruktur er fleksible nok til at slike prosesser kan utvikles. Det blir i denne sammenheng avgjørende å skape en balanse mellom Statens kartverk som offentlig aktør og private leverandører av geodata og tjenester, for å sikre at man ivaretar viktige markedsinteresser. En bredt anlagt dialog med partene vil kunne være nyttig i en slik prosess.

Statens vegvesen mener at det er viktig at loven ikke blir en begrensning for kommersiell utnyttelse av geodata. Utfra disse betraktningene kan det være fornuftig å gå inn for en minimumsløsning for den lovpålagte delen av Norge Digitalt samarbeidet.

4. Behovet for å gå lengre enn direktivet krever

4a. Økning i medlemmer

Medlemsutvidelsen er interessant men reiser en rekke spørsmål.

Det foreslås å utøke direktivets virksomhetsområde til bl.a også å gjelde virksomheter som yter tjenester som er regulert av Ekom-loven. Dette er datasett som faller inn under vedlegg III i Inspire-direktivet. Statens vegvesen har hatt prosjekteierskap til Høykomprosjektet "Koordinering av gravearbeider i Oslo" som baserer seg på at infrastruktureiere frivillig innrapporterer infrastrukturdata i grunnen til et felles register. Erfaringer fra dette prosjektet tilsier at en lovfesting av innrapportering kan være en hjelp i et slik arbeide, men vil likevel ikke dekke alle infrastruktureiere, og man skal ikke se bort fra at dette kan løses kanskje mer tilfredsstillende ved å se på erfaringer fra Danmark, hvor man har eget lovverk for dette fagområdet som forvaltes fra Erhvervs og byggebestyrelsen www.ebst.dk

Se lovtekst <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=115159> og

Ledningseierregisteret www.ler.dk

Det synes trolig at en utvidelse av medlemmene kan utløse behov for en ny gjennomgang av rettighetsproblematikk, ikke minst fordi disse virksomhetene er underlagt annet lovverk, og fordi det kan oppstå problemstillinger knyttet til konkurranse. Det vil her være viktig å skape en balanse mellom behovet for data til fellesskapet og den enkelte virksomhets forretningsinteresser.

4b. Utøking av datasett

Det er ofte sitert at 80% av alle data har en stedfestingskomponent, og altså kan ansees som geografiske data, og i så fall definisjonsmessig hører med i en nasjonal geografisk infrastruktur og faller inn under Statens kartverks fagområde.

Det er derfor viktig å etablere klare prinsipper for hvilke data som eies og forvaltes av hvem, og hvilke krav som kan stilles i forholdet mellom Statens kartverk og dataeier. Forholdet mellom den enkelte virksomhets autonomi og Statens kartverks styringsmyndighet må etableres tidlig og tydelig.

Her er det viktig at Geovekstpartenes behov ivaretaes, både på kort og lengre sikt.

Det fremstår også som uklart hvordan lovforslaget vil påvirke private dataeiere. I denne sammenheng knyttes det bekymring til finansieringsproblematikken, hvor man ser for seg muligheten for at man får en myndighet som kan pålegge relativt store investeringer uten at det følger ressurser med oppgaven: Dette kan medføre at den enkelte virksomhet kanskje må omprioritere kjerneoppgaver for å innfri pålagte oppgaver.

Arealissamarbeidet er et godt eksempel på denne typen utfordring, datasettspesifikasjonene var gode, spesielt fra et miljøovervåkningssynspunkt, men det var svært krevende å etablere faste og gode leveranser, bl.a. fordi man ønsket å få levert relativt store datasett, som ikke ble jevnlig oppdatert av dataeier.

I denne sammenheng vil kvaliteten på geodata og geodatatjenester innenfor Norge Digitalt samarbeidet være en viktig utfordring. I direktiv 2003/98/EF om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor, presiseres det at offentlig virksomhet skal levere data med intern kvalitet. Innenfor Geovekst og Norge Digitalt produseres i dag data med kvalitet som er rettet inn mot gjenbruket innen samarbeidet. Dette er positivt for den nasjonale geodatainfrastrukturen. Det er imidlertid slik at kostnadene knyttet til kvalitetsheving av data kan være betydelige. Det blir da nødvendig for den enkelte virksomhet, spesielt Statens vegvesen, å prioritere ressurser for å heve kvaliteten på data til bruk internt i første hånd.

Statens vegvesen mener det er nødvendig å skille mellom hvilke dataleveranser Inspire-direktivet pålegger og hvilke krav vi nasjonalt skal stille til en geografisk infrastruktur. Det er viktig med gode diskusjoner om hvilke forventninger vi har til Norge Digitalt og den videre utviklingen, både for dagens deltagere og andre aktuelle brukere av geodata.

Vi tror derfor det kan være riktig å satse på en minimumsløsning som implementerer direktivet inntil man har kommet frem til en mer langsiktig og omforent strategi for den videre utviklingen av en nasjonal geografisk infrastruktur.

Kostnader og gevinster

Vi er i høringsbrevet bedt om å vurdere kostnadene knyttet til iverksettingen av direktivet. Statens vegvesen drifter i dag flere e-tjenester og ser at det er stor interesse for våre data. Kostnadene for etablering og drift av e-tjenester er direkte relatert til etterspørsel og krav om stabilitet, responstid og oppetid. Uten en mer detaljert beskrivelse av disse kravene er det umulig å tallfeste kostnader, men det synes trolig at estimatet for etablering og drift er svært lavt i forhold til våre erfaringer fra dagens e-tjenester. Hvis det i tillegg stilles krav til bedre dekningsgrad og kvalitet på våre data enn det vi i dag forventer å levere i Norge Digitalt, vil dette også bidra til å øke kostnadene.

Når det gjelder innsparinger og effektiviseringstiltak kan vi kun ta utgangspunkt i dagens situasjon og skissene i høringsnotatet. I hovedsak er det lite trolig at Inspire-data vil være viktige for å løse etatens hovedoppgaver. Det må dog forventes at enkelte samarbeidsprosjekt og utredningsarbeid kan dra nytte av et bedre datatilfang.

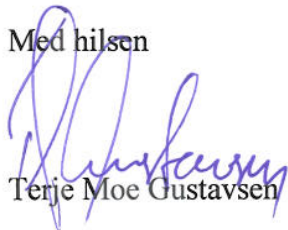
Oppsummering og konklusjon

Forvaltningsreformen vil på kort og lengre sikt påvirke roller og oppgaver i offentlig sektor og dermed også hos samarbeidende virksomheter. Dette vil også gjenspeiles i hvilke datasett virksomhetene overvåker. Det er viktig å ha klart for seg at dette kan medføre at datasett og datatyper kan falle helt ut av en organisasjons virksomhetsområde, og at organisasjonen dermed ikke vil kunne levere dataene innenfor sine hovedarbeidsoppgaver. Rolleavklaringen mellom Statens kartverk som styringsmyndighet og deltagere i en nasjonal geografisk infrastruktur må tydeliggjøres, ikke minst med tanke på kostnadssiden. Det foreslås å legge opp til å følge dagens finansieringsmodell. Lovpålagt deltagelse i en nasjonal geografisk infrastruktur kan imidlertid gi føringer som er kostnadsdrivende når styringsmyndigheten ikke selv må bidra med ressurser for å gjennomføre tiltak. Statens vegvesen mener derfor at det er avgjørende at det arbeides mer med finansieringsmodell og rolledefinisjoner før man eventuelt går videre med å lovpålegge deltagelse i Norge Digitalt. Det er i denne sammenheng spesielt viktig å avklare Statens kartverks rolle i etablering av data og forholdet til Geovekstsamarbeidet.

Statens vegvesen er av den oppfatning at de viktigste suksesskriteriene for gjennomføring av Inspire-direktivet ligger i å etablere relativt få datasett basert på sentrale datatyper, og å gjøre dette som en minimumsimplementasjon. Arbeidet med høringen av loven har avdekket en rekke problemstillinger som etter vår mening bør avklares før man kan gå videre med arbeidet med å lovfeste Norge Digitalt samarbeidet og gi Statens kartverk geodatastyringsmyndighet.

Noe av det viktigste vil etter vårt syn være å få på plass gode rammer for en videre utvikling av Geovekstsamarbeidet og Norge Digitalt, ved å gi rom for å tilpasning til de omveltningene vi går inn i – både gjennom Forvaltningsreformen, den globale økonomiske situasjonen og endrede samarbeidsformer basert på ny teknologi.

Med hilsen

Terje Moe Gustavsen

Kjell Bjørvig